

Vraagvormen in het CE Aardrijkskunde (HV)

Geef

Geef aan

Leg uit

Beredeneer

Beschrijf

Beargumenteer

Programma

- Verschil tussen Leg uit en Beredeneer
- Standaardvormen
- Activiteit: Ontwerpen met een leertekst
- Evaluatie

Verschil tussen Leg uit en Beredeneer

Leg uit Explain	Beredeneer Argue?
Feitelijk	Hypothetisch
Objectief	Subjectief
Verleden en heden	Toekomst
Fysische geografie	Sociale geografie
Oorzaak en gevolg	Situatie en conclusie

Na dit uur kun je:

- de verschillen tussen Leg uit en Beredeneer relativeren voor de lespraktijk in de onderbouw en havo bovenbouw;
- eenvoudige Leg uit en Beredeneervragen ontwerpen aan de hand van een leertekst.

Standaardvormen

1. De **aan- of afwezigheid** van een verschijnsel in een gebied en/of tijd uitleggen / beredeneren.
2. Het **ontstaan** van een verschijnsel uitleggen / beredeneren (als gevolg van een ander verschijnsel)
3. Het **effect of de bijdrage** van een verschijnsel op / aan een ander verschijnsel uitleggen / beredeneren.

De **aan- of afwezigheid** van een verschijnsel in een gebied en/of tijd uitleggen / beredeneren.

VWO 2013-2, vraag 14:

Gebruik bron 2.

In de periode mei tot en met oktober valt in Haikou veel neerslag.

> **Leg uit dat** er juist in deze periode veel neerslag valt in Haikou.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolg relatie bevatten.

maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:

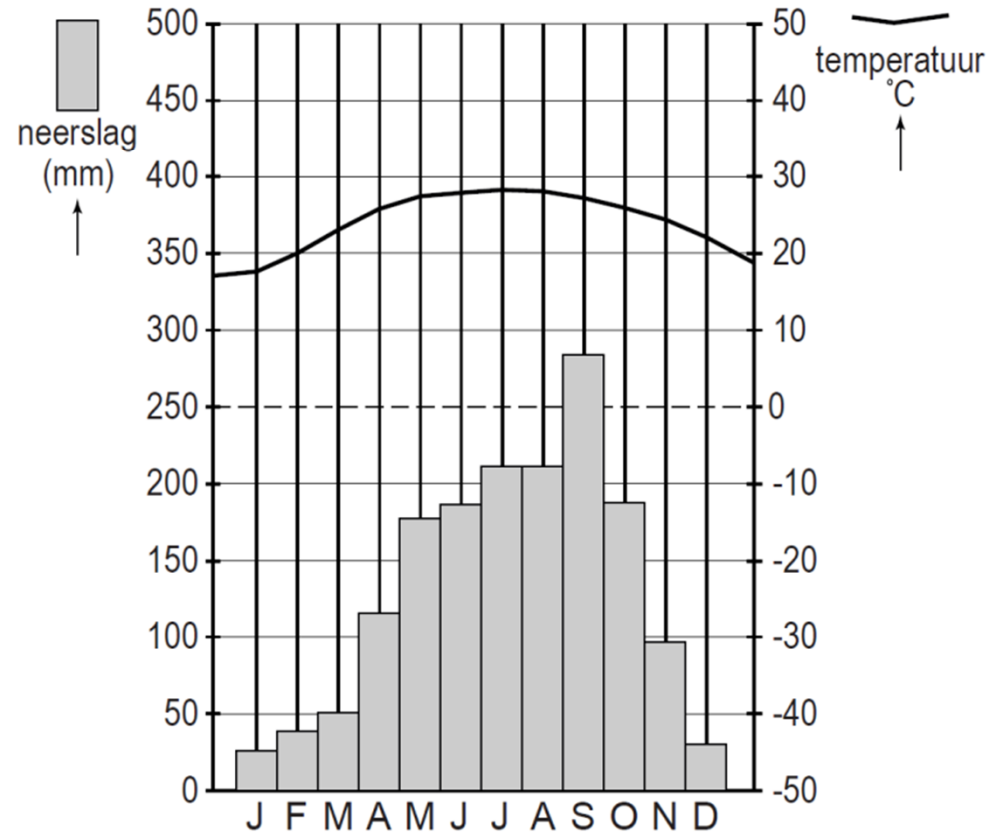
- In die periode ligt er ten noorden van Haikou een gebied met lage luchtdruk / ligt de ITCZ in de buurt van Haikou (oorzaak)
- waardoor de lucht opstijgt (en er veel condensatie zal plaatsvinden) (gevolg)

of

- In Haikou is in die periode sprake van zuidwestelijke wind (oorzaak)
- waardoor er veel vocht vanaf zee wordt aangevoerd (gevolg)

bron 2

Klimaatgrafiek van de stad Haikou op het eiland Hainan (Zuid-China)

vrij naar: www.klimadiagramme.de

De **aan- of afwezigheid** van een verschijnsel in een gebied en/of tijd uitleggen / beredeneren.

VWO 2015-1, vraag 3:

Gebruik bron 2.

De productiekosten in Tijuana zijn hoger dan in Jakarta. Toch heeft Mattel een deel van de productie in Tijuana gevestigd.

> **Beredeneer dat** Mattel, ondanks de hogere productiekosten, toch een deel van de productie in Tijuana gevestigd heeft.

maximumscore 2

Juiste redeneringen zijn:

- Tijuana ligt dichterbij het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling / de thuismarkt van Mattel
- zodat persoonlijke contacten tussen de fabriek en het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling eenvoudig plaats kunnen vinden / zodat de transportkosten gering zijn

De **aan- of afwezigheid** van een verschijnsel in een gebied en/of tijd uitleggen / beredeneren.

VWO 2015-1, vraag 3:

of

- Mexico en de Verenigde Staten zijn allebei lid van de NAFTA
- zodat producten die in Tijuana worden gemaakt makkelijker toegang hebben tot de Amerikaanse markt

bron 2

The making of Barbie

- 1 Los Angeles: hoofdkantoor en ontwerpafdeling van Mattel. In de ontwerpafdeling werken tekenaars, kledingontwerpers, schoonheidsspecialisten en beeldhouwers aan de ontwikkeling van nieuwe barbiepoppen.
- 2 Xianggang (Hongkong): de goedkoopste basismaterialen voor het maken van barbiepoppen (textiel, papier, chemische producten) worden uitgezocht.
- 3 Jakarta en Tijuana: in fabrieken verwerken duizenden jonge vrouwen de basismaterialen tot barbiepoppen. Iedere arbeidster werkt ongeveer 54 uur per week. Er wordt 24 uur per dag gewerkt.

Het **ontstaan** van een verschijnsel uitleggen / beredeneren (als gevolg van een ander verschijnsel).

HAVO 2015-1, vraag 27:

Gebruik de atlas.

Een hoge piekafvoer in de Rijn leidt tot een overstromingsrisico in de IJsseldelta. Dit overstromingsrisico wordt nog hoger als er tegelijkertijd een (noord)westerstorm is op het IJsselmeer.

> **Leg uit** dat door een (noord)westerstorm op het IJsselmeer het overstromingsrisico in de IJsseldelta nog hoger wordt.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

maximaal 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- tijdens een (noord)westerstorm het water in het IJsselmeer/ Ketelmeer wordt opgestuwd bij de monding van de IJssel (oorzaak)
- waardoor de afvoer van het water van de IJssel wordt belemmerd / het waterpeil in de IJssel stijgt (gevolg)

Het **ontstaan** van een verschijnsel uitleggen / beredeneren (als gevolg van een ander verschijnsel).

HAVO 2014-1, vraag 6:

de manier waarop

Gebruik atlaskaart 246A.

Het handelsverkeer van West-Europa is groter dan dat van Azië en Oceanië. Dat is opvallend omdat de interregionale handelsstromen van en naar Azië en Oceanië groter zijn.

> **Beredeneer** hoe deze situatie is ontstaan.

Ga in je antwoord uit van West-Europa.

maximaal 2

Een juiste redenering is:

- In West-Europa is de economische integratie relatief verder gevorderd / is meer vrij transport van goederen tussen landen mogelijk dan in Azië en Oceanië
- zodat in West-Europa een groter deel van het handelsverkeer binnen de eigen regio plaatsvindt

Het **effect of de bijdrage** van een verschijnsel op / aan een ander verschijnsel uitleggen / beredeneren.

VWO 2015-2, vraag 16:

In de stroomgebieden van de rivieren die de Pantanal voeden wordt tropisch regenwoud gekapt om ruimte te maken, onder andere voor de aanleg van sojaplantages.

> **Leg uit** welk effect dit heeft op de aanvoer van sediment in de Pantanal.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Bovenstrooms van de Pantanal zal meer erosie plaatsvinden (oorzaak)
- waardoor er meer sediment in de rivier komt dat wordt getransporteerd naar de Pantanal (gevolg) = **50% kans!!**

Het **effect of de bijdrage** van een verschijnsel op / aan een ander verschijnsel uitleggen / beredeneren.

VWO 2014-2, vraag 28:

> **Beredeneer** dat de komst van de nieuwe stedelingen uiteindelijk kan bijdragen aan een grotere ruimtelijke segregatie in Amsterdam.

maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Door de komst van de nieuwe stedelingen gaan de prijzen voor woningen (in met name de negentiende-eeuwse wijken) omhoog
- zodat de oorspronkelijke, armere inwoners verhuizen naar wijken met goedkopere woonruimten (waardoor concentraties van arme en rijke bewoners ontstaan)

Makkelijke variant:

Beredeneer het effect van de komst van de nieuwe stedelingen op de ruimtelijke segregatie in Amsterdam.

Nog meer vormen...

- Validiteit van een criterium of indicator beredeneren
- Ontwikkeling of verandering beredeneren
- Belangen, houdingen, waarden beredeneren

Activiteit: Ontwerpen met een leertekst

1. Analyseer de tekst op causale relaties;
2. Schrijf de relaties uit als antwoordmodellen op Leg uit of Beredeneervragen;
3. Formuleer bij elk antwoordmodel een passende Leg uit of Beredeneervraag, waarbij je
 - zoveel mogelijk vraagwoorden vermijdt;
 - let op de complementariteit van de vraag en het antwoord.

B 114 Ontbossing

- Door grootschalige houtkap verdwijnen elk jaar grote oppervlakten bos (**ontbossing**). Bossen zijn niet alleen belangrijk voor het leveren van hout en voor de variatie aan planten- en diersoorten, ze zorgen ook voor een goede waterhuishouding.
- Bij regenbuien dient het bladerdek als een soort paraplu. De druppels vallen via de bladeren zachtjes op de bodem en zakken daarin weg. Als die bomen op een helling staan, stroomt het regenwater heel langzaam naar beneden, naar een rivier. Maar als je de bossen op de helling kapt, storten de regendruppels regelrecht op de bodem. Het water stroomt dan over de grond naar beneden. Bij zware stortbuien kan een klein beekje binnen een paar uur aangroeien tot een woeste, allesvernietigende stroom. De losse hellinggrond wordt meegesleurd (**bodemerosie**) en er komt heel veel water tegelijk in de rivier. Door de ontbossing neemt de kans op overstromingen dus toe. Oplossing: nieuwe bossen aanplanten (**herbebossing**).

Onderstaande voorbeelden zijn schetsen!

Leg uit dat ontbossing tot versnelde bodemerosie leidt.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

- Door ontbossing vangt het bladerdek de regen niet meer op (oorzaak),
- waardoor de neerslag direct op de bodem valt (gevolg) (en dus tot versnelde bodemerosie leidt)

Leg uit dat door ontbossing de bodemvruchtbaarheid van het tropisch regenwoud afneemt.

Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten

- Door ontbossing valt de neerslag direct op de bodem (oorzaak),
- waardoor de bodem wegspoelt / er bodemerosie optreedt (gevolg) (en dus de bodemvruchtbaarheid van het tropisch regenwoud afneemt)

Onderstaande voorbeelden zijn schetsen!

Beredeneer de manier waarop het bladerdek van het tropisch regenwoud de erosieprocessen in deze landschapszone beïnvloedt.

- Het bladerdek werkt als een paraplu / vangt de neerslag op (situatie)
- zodat erosieprocessen worden vertraagd (conclusie)

Beredeneer dat het bladerdek van het tropisch regenwoud erosieprocessen in het woud vertraagt.

- Het bladerdek werkt als een paraplu / vangt de neerslag op (situatie)
- zodat de neerslag niet in één keer op de bodem valt (conclusie) (en dus erosieprocessen vertraagt).